

Rigsdagstidende.

1850.

Forhandlingerne paa Folkethinget. N° 257.

68de Møde.

Torsdagen den 2den Maj.

(Fortf.)

Cultusministeren (fortsat): Men dette er et blot historisk Spørgsmaal, hvor paa jeg ikke vil bygge nogen factisk Følge, eller hvoraf jeg i dette Dieblisk ikke vil slutte Noget; men jeg kan ikke lade saadanne urigtige historiske Paaastande staae hen, som kunde medføre falske og urigtige Domme om, hvad der er sleet og kan ssee i den nærmeste Tid. Det er Skolen i Sorøe, som Skole, som har høvt at kjæmpe med Forsøg til at gjøre noget Mere deraf under Navn af Academie, og den staaer nu paa samme Standpunkt omtrent efter de forandrede Tidsforhold, som den stod oprindelig. Men der er en stor Deel Midler, om hvis Anvendelse der vil være at tage en Beslutning, som ikke idag kan tages, og heller ikke endnu er tilstrækkelig forberedt. Der er heller ikke her Tale om Anvendelsen af Midlerne, men det er en Anvendelse af et aarligt Overskud, hvorom Forsamlingen vil have at dømme. Der er saaledes ikke Anledning til at gaae ind paa at undersøge det tilkommende Formaal for disse Midlers Anvendelse, om hvilket den Taler, som først bragte denne Sag paa Bane, selv sagde, at det var et uklart Formaal, som hidindtil havde foresvævet Folket. Ja, vistnok har det hidtil været et uklart Formaal, og vi vilde faae Strid og Kamp for at klare det, og det fremgaaer allerede af hvad der er ytret idag; thi her er antydet to Retninger, hvoraf den ene maaskee vil dele sig igjen, og der er en tredie Retning, som, naar vi forfølge Sagen, ogsaa ganske vist vil komme frem og finde meget kraftige og ivrige Talsmænd her i Salen. Der er saaledes ytret, at hine Midler skulde være bestemte for en folkelig Høiskole der paa Stedet — et Academi, saaledes som den afdøde Konge skal have tænkt sig det, og der er

en anden æret Rigsdagsmand, som har sagt, at han tænkte paa, at Midlerne nærmest skulde anvendes til at forbedre Almueskolelærernes Dannelse. Det samme ærede Medlem antydede, som det syntes mig, at han ikke blot tænkte paa Almueskolelærernes Dannelse, men ogsaa paa Forbedringen af deres Kaar, naar de fra Dannelses-Anstalten gik ud i Skolelærere-Embederne, men det er en anden Opgave — en Opgave, hvortil iøvrigt de foranstte Midler ikkun vilde udgjøre et meget lidet Bidrag. Det tredie Formaal, jeg omtalte, vil ogsaa finde sine Talsmænd her i Salen; det er bekjendt ved et Skrift, der, saavidt jeg veed, igaar blev omdeelt her i Thinget, og som indeholder en Plan til en technisk Høiskole, og jeg veed ogsaa, at der ere dem, som tænke paa, at man fra Sorø kunde faae betydelige Bidrag i denne Retning. Det er altsaa et Spørgsmaal, som vi ikke kunne afgjøre her, men som angaaer hele Substantien af de foranstte Midler. Jeg skal ikke her indlade mig paa dette Spørgsmaal; thi der foreligger ikke nu en tilstrækkelig Anledning til at føre et Forsvar for vore lærde Skoler og Universitetet; men jeg maa nedlægge en Protest imod den eenstidige Dpfattelse af disse Instituters Retning og Virksomhed, som her har udtalt sig. Det er sandt, at der gjennem flere af vore lærde Skoler hidindtil for en stor Deel, men dog ikke for største Delen, oplæres Folk, som senere blive Embedsmænd; men der gaaer ogsaa mange igjennem dem, som ikke blive Embedsmænd, og ikke ville blive Embedsmænd, og de, som blive Embedsmænd, tilbannes ikke i Skolen til blot at blive Embedsmænd, men man arbejder paa at gjøre dem til dannede Mænd førend de blive Embedsmænd, og i Skolen tænker man ikke paa at danne dem med Hensyn til særlige Sag, og hvad der skal gjøres for deres Uddannelse til Embedsmænd specielt, tænker man ikke paa i Skolen. Og hvad Uni-